

1. Krátká anotace dizertační práce

Po analýze základních institutů soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz nezbyvá v rámci shrnutí závěrečných tezí než opakovaně upozornit na některé z esenciálních teoretických ideí, které byly vysloveny v této dizertační práci. Současně bude uvedená myšlenková sumarizace využita k tomu, aby bylo opětovně upozorněno na závažné nedostatky v českém teoretickém i praktickém (zejména judikatorním) právním přístupu k problematice soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, a to perspektivou *de lege lata* i *de lege ferenda*.

12.1. Vyslovené premisy a závěry

Jako výchozí premisa této dizertační práce byl, čistě pro účely posuzování soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, **definován sport, a to jako pohybová (fyzická) aktivita provozovaná podle určitých, předem daných a účastníky konkrétního sportovního odvětví seznatelných a akceptovaných pravidel a zvyklostí, jejíž výsledky jsou měřitelné nebo (ať již subjektivně či objektivně) jinak porovnatelné s jinými účastníky téhož sportovního odvětví.**

Bylo rovněž konstatováno, že **klíčové postavení v rámci sportovního prostředí jakožto specifického a (převážně) soukromoprávního prostoru mají sportovní normy jakožto poměrně samostatný soubor norem chování, které určují chtěné chování od sportovních participantů, kteří na různé soukromoprávní bázi vyslovují se sportovními normami svůj souhlas a zavazují se k jejich dodržování.** Sportovní normy (v jakékoli z forem, v nichž existují, zejména ve formě rozhodnutí orgánů soukromoprávních subjektů, ve formě sportovních obyčejů a ve formě multilaterálních soukromoprávních smluvních ujednání participujících sportovců) představují etalon, podle něhož (nikoli však výlučně, ale ve spojení s dalšími relevantními faktory) je možné posuzovat z hlediska odpovědností chování sportovce a analyzovat, zda při svém konání překročil ve světle norem sportovních i norem právních preventivně-odpovědnostní rámec, zda jednal

„přiměřeně“ konkrétním okolnostem a zda odpovídá za škodu, která jeho činností v rámci sportu vznikla či nikoli.

V kontextu vztahu norem právních a norem sportovních, resp. v té nejjobecnější rovině bylo ke vztahu sportu a práva shledáno, že **tam, kde právní norma stanoví obecným a závazným způsobem celospolečensky vyžadované a státní vynutitelností podepřené pravidlo, je nutno takovou právní normu uplatnit i na sportovní prostředí. Byť je sportovní prostředí do značné míry specifickým prostředím, k němuž je nutno z pohledu právního přistupovat právě při vědomí takových specifík a příznačností, zejména jeho částečné autonomie, současně je prostředím, které je charakteristické koncentrovaným výskytem právem chráněných hodnot a zároveň vysokým rizikem jejich poškození, resp. zásahu do nich.** Sportu bylo přiznáno právo na (nikoli neomezené, ale poměrně silné) autonomní řízení, což lze považovat za právní aprobaci a potvrzení vývoje sportu a jeho specifické podstaty. Naproti tomu bylo všeobecně akceptováno právo státu posuzovat sport, a to právě s ohledem na jeho specifika (mj. charakterizované již popsáním koncentrovaným výskytem právem chráněných všeobecných hodnot a zároveň vysokým rizikem jejich poškození) jako legitimní oblast veřejného zájmu, jíž bude stát poskytovat podporu a do níž bude, s ohledem na ochranu právem chráněných všeobecných i individuálních hodnot pronikajících do sportu, intervenovat a ingerovat.

Analýzou, jíž byl, mj. za použití komparativní metody, podroben právní řád České republiky, bylo jednoznačně podáno, že v českém právním řádu absentuje speciální sportovněprávní legislativa. Proto **nezbude v případech soukromoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou sportovní činností, s důrazem na sportovní úrazy, než se v právním prostředí České republiky poohlédnout po právním rámci takových odpovědnostních vztahů v právních předpisech obecných,** upravujících pro odpovědnost relevantní a související instituty. Těmito předpisy přitom jsou zejména Občanský zákoník, Obchodní zákoník a Zákoník práce, které tvoří kostru celé právní úpravy odpovědnosti za škodu, jakož i právní předpisy speciální a právní předpisy prováděcí.

Perspektivou soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy nahlíženo byl rovněž přednesen závěr, že **sportovec je povinen řídit se při výkonu sportovní činnosti veškerými obecně závaznými právními předpisy České republiky (resp. povinnostmi stanovenými právními normami v takových právních předpisech obsaženými), s výjimkou těch dispozitivních, jejichž aplikaci a působnost na danou sportovní činnosti vyloučil svým kontraktačním ujednáním s ostatními subjekty na sportovní činnosti participujícími.**

Zároveň bylo argumentováno, že **mezi sportovci, kteří se účastní sportovní činnosti, vzniká při výkonu jejich sportovní činnosti smluvní vztah, jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti určená sportovními normami existujícími v konkrétním sportovním odvětví, a to jak sportovními normami psanými, tak i sportovní normami nepsanými.¹ Součástí takového ujednání je i vzájemný souhlas sportovců s takovými nezávažnými porušeními sportovních norem, která jsou pro dané sportovní odvětví obvyklá a která povedou k bagatelnímu a vratnému zásahu do práv a zájmů sportovce, v případě výkonu sportovní činnosti v souladu se sportovními normami² je obsah takového souhlasu nepochybně širší, společně s mírou akceptovaného rizika, když pokrývá i nebagatelní a nevratná poškození zdraví sportovce (a to včetně smrti).³ Je však nutno opětovně upozornit na několik možných nedostatků tohoto teoretického závěru ohledně existence smluvního vztahu mezi sportovci (zejména úskalí možného neobstání z hlediska kritérií stanovených ustanovením § 39 odst. 1 a ustanovení § 43a**

¹ Přičemž i zde je nutno rozlišovat právní charakter sportovců, neboť mají-li tyto charakter podnikatelů, bude jejich smluvní vztah mít povahu tzv. relativních obchodních závazkových vztahů ve smyslu ustanovení § 261 odst. 1 Obchodního zákoníku, nemají-li charakter podnikatelů (a nesjednají-li si podřízení svého právního vztahu Obchodnímu zákoníku), bude jejich smluvní vztahem podle Občanského zákoníku. Vzhledem k multilateralitě smluvních vztahů, v nichž vůči sobě mohou navzájem současně vystupovat sportovci – podnikatelé i sportovci – nepodnikatelé, bude nezbytné pro určení charakteru toho konkrétního smluvního vztahu identifikovat právní povahu jeho účastníků.

² Za předpokladu, že takové sportovní normy ve svých konkrétních formálních a obsahových podobách neodporují normám právním.

³ Neprokáže-li se existence ujednání odlišného.

a násl. Občanského zákoníku), jenž mohou být živnou půdou pro zastánce názoru opačného. Přesto, bylo-li by připuštěno, že mezi sportovci smluvní vztah, jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti určená sportovními normami, při výkonu jejich sportovní činnosti nevzniká, platí nadále premisa o existenci souhlasu sportovců s takovými nezávažnými porušeními sportovních norem, které jsou pro dané sportovní odvětví obvyklá a která povedou k bagatelnímu a vratnému zásahu do práv a zájmů sportovce, v případě výkonu sportovní činnosti v souladu se sportovními normami⁴ je obsah takového souhlasu nepochybně širší, společně s mírou akceptovaného rizika, když pokrývá i nebagatelní a nevratná poškození zdraví sportovce (a to včetně smrti). Současně i při zavrnutí teorie o smluvním vztahu mezi participujícími (soupeřícími) sportovci platí, že sportovní norma má ve vztahu participujících (soupeřících) sportovců povahu konkretizované povinnosti chovat se obezřetně ve smyslu ustanovení § 415 (ve spojení s ustanovením § 420) Občanského zákoníku.⁵

Při úvaze nad vztahem norem sportovních a norem právních bylo uzavřeno, že **sportovní normy nejsou pro právo žádnou nedotknutelnou entitou, nýbrž předmětem důkladného kritického posouzení a analýzy, obzvláště v případech, kdy i při jejich dodržování dochází ke sportovním úrazům s četností, která přesahuje veřejný obecný zájem na realizaci sportovní činnosti a kdy je zcela případná a legitimní otázka, zda pravidla chování sportovce představovaná sportovními normami představují z hlediska norem právních dostatečnou prevenci vzniku škod, zda je sportovními normami zakotvená úrazová zábrana odpovídající požadavkům právních norem.** Soudy by dle mého názoru měly při své judikační činnosti brát v potaz a důkladně vážit, především v bojových a kontaktních sportovních odvětvích, zda některé sportovní normy obstojí, budou-li vystaveny posouzení z hlediska norem právních.

⁴ Za předpokladu, že takové sportovní normy ve svých konkrétních formálních a obsahových podobách neodporují normám právním.

⁵ K tomu, zda takto konkretizovaná povinnost obezřetného chování ve formě sportovní normy splňuje parametry stanovené ustanovením § 415 Občanského zákoníku či nikoli, viz výklad o vztahu norem sportovních a norem právních.

S ohledem na diverzitu možných forem výkonu sportovní činnosti a její dopady na právní posuzování byl traktován rozdíl mezi sporty individuálními a sporty kolektivními. Byť demarkační linii mezi individuálním sportem a sportem kolektivním nelze s ohledem na určité průnikové oblasti zcela jednoznačně vytyčit, lze učinit alespoň základní vymezení, které se z perspektivy soukromoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou sportovní činností jeví jako dostatečné. **Individuálním sportem lze přitom rozumět taková sportovní odvětví, v nichž sportovec vystupuje pod svým jménem a provozuje je samostatně (popř. ve spolupráci s jinými sportovci, kteří ovšem vystupují rovněž výlučně pod vlastním jménem), na vlastní odpovědnost. Sportem kolektivním jsou naopak sportovní odvětví, pro jejichž výkon je třeba vyšší počet sportovců na obou soupeřících stranách (tudíž takovou činnost nelze provozovat jinak než prostřednictvím sportovních oddílů, resp. sportovních organizací, neboť jsou to ony, mezi „jejichž jmény“ probíhá ono soutěžení) a v nichž sportovec nevystupuje pod jménem svým, ale pod jménem sportovního oddílu, a provozuje je tedy nesamostatně.**

Při posuzování právního charakteru na sportovní činnosti participujících sportovců bylo při zohlednění diverzifikace sportu na sportovní odvětví individuální a sportovní odvětví kolektivní dovozeno, že:

- (i) **vztah profesionálního sportovce vůči sportovnímu oddílu v kolektivních sportech naplňuje znaky závislé práce ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 Zákoníku práce, je vztahem podřízeného (sportovce) vůči nadřízenému (sportovnímu oddílu) typickým pro pracovněprávní vztahy, nikoliv však pro vztahy občanskoprávní a obchodněprávní;**
- (ii) **byť současný stav v kolektivních sportech (především na profesionální úrovni) spočívající v uzavírání tzv. inominátních (nepojmenovaných) hráčských smluv na základě ustanovení § 51 Občanského zákoníku nachází širokou podporu a pochopení v právní praxi ve sportovním prostředí České republiky a (překvapivě a nepochopitelně) doposud i u**

orgánů veřejné moci, nelze než opakovaně upozornit, že jej lze považovat za jsoucí v rozporu se stávajícími právními předpisy, zejména s citovaným ustanovením § 3 Zákoníku práce;

- (iii) získá-li profesionální sportovec živnostenské oprávnění a stane se „živnostníkem“, přináší pro takového profesionálního sportovce významné důsledky – stává se *ex lege* podnikatelem, profesionálem, který vykonává sportovní činnost jakožto soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, a jeho právní vztahy s ostatními profesionálními sportovci (resp. s jakýmkoli dalšími subjekty na sportovní činnosti participujícími a majícími z hlediska právních předpisů charakter podnikatele), do nichž vstupuje při výkonu sportovní činnosti, mají tedy povahu tzv. relativních obchodních závazkových vztahů ve smyslu ustanovení § 261 odst. 1 Obchodního zákoníku;
- (iv) poloprofesionální ani amatérští sportovci nejsou zpravidla při výkonu své sportovní činnosti (a to při tzv. individuálních sportovních odvětvích ani při tzv. kolektivních sportovních odvětvích) živnostníky, osobami samostatně výdělečně činnými ani zaměstnanci a právní vztahy, do kterých při výkonu sportovní činnosti poloprofesionální a amatérští sportovci dobrovolně vstupují, proto zpravidla mají charakter občanskoprávních (nepodnikatelských) vztahů.

Nutno současně s odkazem na v této práci učiněnou analýzu připustit, že aplikace českých pracovněprávních předpisů, zejména Zákoníku práce, není pro výkon sportovní činnosti nejvhodnější a mohla by přinést řadu teoretických i aplikačních potíží vycházejících ze specifík sportovního prostředí a jeho požadavků, jímž je především požadavek na celkovou větší smluvní volnost a flexibilitu ve vztahu profesionálního sportovce a sportovního oddílu (např. ohledně tzv. přestupů a hostování). Problematickou by pravděpodobně byla i otázka skončení pracovněprávního vztahu (sportovec jakožto zaměstnanec by mohl svůj smluvní vztah se sportovním oddílem jakožto zaměstnavatelem vypovědět prakticky kdykoli a bez

uvedení důvodu). Teoretické i aplikační komplikace by mohla působit i ustanovení Zákoníku práce upravující pracovní dobu a dobu odpočinku, jakož i téměř úplný zákaz smluvních pokut ze strany Zákoníku práce, proti němuž stojí sportovní oblast a její široké spektrum peněžitých sankcí ukládaných profesionálním sportovcům jak ze strany sportovních oddílů, tak ze strany sportovních svazů.

V tomto směru tedy **lze vyslat směrem k právnímu řádu České republiky velmi kritickou výtku, když tento ve své současné podobě není připraven poskytnout profesionálním sportovcům realizujícím svou sportovní činnost v rámci tzv. kolektivních sportů koherentní, vnitřně bezrozporný a odpovídající právní rámec**, a to především pro právě popsané nedostatky Zákoníku práce, který je s ohledem na potřeby sportovního prostředí předpisem (s ohledem na svou přetrvávající a převažující kogentnost) velmi neflexibilním. **Možné řešení lze spatřovat v úpravě Zákoníku práce zohledňující specifika sportu, popř. v přijetí speciálního zákona o sportu, který by za využití teoretických i praktických poznatků zakotvil pro profesionální sportovce realizující svou sportovní činnost v rámci tzv. kolektivních sportů odpovídající právní status koherentní s právním řádem a neodporující povaze jejich činnosti.**

Ohledně výkladu k právní formě existence sportovních oddílů a sportovních organizací se lze odkázat na pojednání podané ohledně vzniku sportovních norem a shrnout následující dosažené závěry:

- (i) **většina sportovních oddílů a sportovních svazů existuje na území České republiky ve formě občanských sdružení založených na základě Zákona o sdružování;**
- (ii) **druhou nejrozšířenější právní formou existence sportovních oddílů a sportovních svazů, a to především v oblasti vrcholového (tudíž ekonomicky velmi atraktivního) sportu, je forma některé z obchodních společností založených podle Obchodního zákoníku, a to zejména forma společnosti s ručením omezením a společnosti akciové;**

- (iii) lze se setkat, a to znovu zejména v oblasti vrcholového sportu, i s formou tzv. zájmového sdružení právnických osob založeného ve smyslu ustanovení § 20f a násl. Občanského zákoníku;
- (iv) **všechny uvedené právní formy existence sportovních svazů se vyznačují samostatnou právní subjektivitou a soukromoprávní povahou;**
- (v) **právní předpisy České republiky, zejména Zákon o sdružování a Občanský zákoník, ponechávají poměrně značný prostor pro to, aby si soukromoprávní subjekty (zejména tedy občanská sdružení jakožto převažující forma právní existence sportovních oddílů a sportovních svazů) svobodně upravily své vnitřní poměry, tedy i určily, za jakých podmínek a v rámci jakých konkrétních pravidel bude provozováno jimi „spravované“ sportovní odvětví;**
- (vi) de facto i de iure jedinou závažnou právní limitací je požadavek na legalitu cílů sdružení a důvodů jeho existence (viz ustanovení § 8 ve spojení s ustanovením § 1, § 3, § 4 a § 5 Zákona o sdružování) ve spojení s požadavky na „kvalitu“ rozhodování takových sdružení, resp. jejich orgánů, jimiž jsou ve smyslu ustanovení § 15 Zákona o sdružování požadavek na soulad takového rozhodnutí se stanovami sdružení a na soulad se zákonem; obdobné pak platí i pro ty sportovní subjekty, které existují ve formě obchodních společností dle Obchodního zákoníku.

Se shora uvedeným vymezením právního charakteru sportovců a sportovních oddílů můžeme shrnout, že právní vztahy mezi nimi vznikající mají nejčastěji následující podobu:

- (i) **formu členského vztahu**, tj. vztahu občanského sdružení a fyzické osoby – člena občanského sdružení ve smyslu Zákona o sdružování;
- (ii) **formu pracovněprávního vztahu**, tj. vztahu sportovního oddílu (sportovního svazu) jakožto zaměstnavatele a fyzické osoby – sportovce jakožto zaměstnance ve smyslu Zákoníku práce;

- (iii) **formu jiné soukromoprávní smlouvy**, ať již smlouvy inominátní nebo některého ze smluvních typů upravených Občanským zákoníkem nebo Obchodním zákoníkem.

Byl předložen taktéž výčet nejvýznamnějších dosavadních teorií týkajících se soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, z něhož je zřejmé, že **doposud existující názorová roztržitost směrem k otázce soukromoprávní (a ostatně i trestněprávní) odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy bude jen stěží překonatelná**. Alespoň částečné ideové unifikaci přitom brání mnoho faktorů, obrovskou vnitřní diferenciací sportu (různé formy jeho provozování – profesionální, poloprofesionální, amatérský, obrovské množství sportovních odvětví apod.) počínaje, přes otázky významu sportovních norem až po jistou intradisciplinární diverzitu práva (rozdílné názory jednotlivých právních řádů na z hlediska soukromoprávní odpovědnosti za škodu výchozí instituty, rozdíl pojetí odpovědnosti z hlediska soukromoprávního a trestněprávního atp.). Dosavadní ideové unifikační snahy vedly kontraproduktivně ke vzniku širokého spektra právních názorů, nezřídka protichůdných. Jsem přesvědčen, že **ideová roztržitost sice ztěžuje nalezení jednotného přístupu k otázkám na problematiku soukromoprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, zároveň však do jisté míry odráží značnou diverzitu sportovní činnosti a umožňuje tak její posouzení z mnoha právních hledisek, tedy komplexně**. Přes tuto roztržitost však začíná být přece jen patrná snaha o průniky práva do sportu, která se dříve či později jistě projeví rozšířením právním vědomím subjektů zainteresovaných na sportovní činnosti.

Při vymezení základních předpokladů pro vznik soukromoprávní odpovědnosti za sportovce za sportovní úraz bylo v rámci českého právního řádu vycházejíc z premis absence speciálních právních norem a plné aplikovatelnosti obecných právních předpisů předloženo, že **kostru soukromoprávní odpovědnosti za sportovní úraz tvoří ustanovení § 415 a § 420 Občanského zákoníku**, tedy ustanovení obsahující právní normy ztělesňující jednu ze základních zásad soukromého práva a představující nosný pilíř soukromého práva vůbec. Odpovědnost

za škodu bývá právní teorií i praxí obvykle chápána jako nepříznivý sekundární právní následek sankčního charakteru, jehož cílem je reparace škod způsobených tím, kdo porušil primární právní povinnost. V návaznosti na preventivní povinnost stanovenou ustanovením § 415 Občanského zákoníku, jejímž prvotním cílem je právními normami založit obecně formulovanou povinnost obezřetného chování předcházejícího škodám, se tak jedná o povinnost sankční, jejímž cílem však není represe, nýbrž reparace, popř. satisfakce. Dlouhodobě konstantní teoretický i judikaturní výklad ustanovení § 420 odst. 1 Občanského zákoníku shledává, že **pro vznik soukromoprávní odpovědnosti za škodu musí být v souladu s uvedeným ustanovením kumulativně splněny tyto předpoklady:**

- (i) **porušení právní povinnosti; a**
- (ii) **vznik škody; a**
- (iii) **kauzální nexus, tj. existence příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody; a**
- (iv) **zavinění.**

S ohledem na existenci prvku zavinění, tj. předpokladu odpovědnosti, který bývá v odborné literatuře označován za subjektivní, proto můžeme ohledně shora popsaného hovořit o tzv. odpovědnosti za škodu založené na principu zavinění, tedy o tzv. subjektivní odpovědnosti. Současně je nutno pro úplnost tohoto shrnutí zmínit **úpravu tzv. objektivní odpovědnosti**, kdy Občanský zákoník (srov. např. jeho ustanovení § 421a) připouští vznik odpovědnosti při absenci zavinění – v takovém případě musí být pro vznik soukromoprávní odpovědnosti za škodu kumulativně splněny tyto předpoklady:

- (i) **zákonem kvalifikovaná právní událost vyvolávající škodu; a**
- (ii) **vznik škody; a**
- (iii) **kauzální nexus, tj. existence příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody.**

Nelze rovněž při vědomí možnosti podnikatelského charakteru subjektů participujících na sportovní činnosti nezmínit vcelku ucelenou úpravu odpovědnosti za škodu obsaženou v Obchodním zákoníku (srov. zejména jeho ustanovení § 373 a násl. zakotvující pro právní vztahy řídicí se Obchodním zákoníkem tzv. **objektivní odpovědnost**), která je vůči úpravě v Občanském zákoníku úpravou speciální, mající s ohledem na tuto skutečnost a v souladu se zásadou *lex specialis derogat legi generali* přednost před obecnou úpravou Občanského zákoníku. Základními dvěma kategoriemi škod, na než dopadá úprava obsažená v Obchodním zákoníku, jsou ve smyslu ustanovení § 373 Obchodního zákoníku škody vzniklé na základě porušení povinnosti z obchodního závazkového vztahu, ve smyslu ustanovení § 757 Obchodního zákoníku pak i škody vzniklé na základě porušení povinnosti stanovené Obchodním zákoníkem.

V souvislosti s tím, že jak bylo pojednáno výše, lze některé z profesionálních sportovců kvalifikovat z pohledu právního jakožto zaměstnance, je **nutno v rámci přehledu právních předpisů upravujících podmínky a obsah odpovědnosti za škodu uvést i Zákoník práce, konkrétně a především jeho ustanovení § 245 a násl.** Stejně jako úprava Obchodního zákoníku má i úprava Zákoníku práce přednost před obecnou úpravou Občanského zákoníku, který vůči ní vystupuje v roli subsidiární.

V kontextu fakticity výkonu sportovní činnosti a v návaznosti na shora podaná právní východiska bylo pojednáno, že **sportovec může způsobit sportovní úraz jako tzv. použitá osoba ve smyslu ustanovení § 420 odst. 2 Občanského zákoníku**, proto je zcela legitimně na místě otázka, zda se v souvislosti se škodou ve formě sportovního úrazu nepřidá ve smyslu ustanovení § 420 odst. 2 Občanského zákoníku do úvahy odpovědnost sportovního oddílu (vůči němuž vystupuje sportovec – škůdce jako tzv. použitá osoba) směrem ke zraněnému sportovci (příp. sportovnímu oddílu, k němuž zraněný sportovec náleží), pro „interní“ právní vztah pak buď odpovědnost za škodu sportovce – škůdce (jakožto zaměstnance) vůči sportovnímu oddílu (jakožto zaměstnavateli) ve smyslu ustanovení § 250 a násl. Zákoníku práce v případech, kdy mezi sportovcem a sportovním oddílem byl pracovněprávní vztah ve smyslu Zákoníku

práce, nebo odpovědnost (resp. postih) ve smyslu ustanovení § 440 Občanského zákoníku v případech, kdy sportovec v pracovněprávním vztahu ke sportovnímu oddílu není.

V intencích vědeckého posuzování soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz byl rovněž podán přehled české (velmi sporé) judikatury. Z něj vyplývá, že se soudy v České republice v souvislosti s porušením právní povinnosti jakožto *conditio sine qua non* soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz zabývaly otázkou, zda sportovní normy a práva a povinnosti sportovce v nich obsažené jsou etalonem, jímž bude posuzována ve sportovním prostředí míra opatrnosti, bedlivosti a opatrnosti chování sportovce vyžadovaná ustanovením § 415 Občanského zákoníku či nikoli. Z názorů, které s nimiž se lze v odborné literatuře setkat a které oscilují od tvrzení, že sportovní normy jsou pouze podpůrným vodítkem, ke kterým přistupuje jako určitý nadstandard i „humánní bdělost“, až po tvrzení, že sportovní normy samy již určitým nadstandardem jsou, a tzv. generální prevenční klauzuli lze mít za dodrženu i při jistých porušeních sportovních norem, **se české soudy** (a s nimi, a to i díky absenci teoretických prací na téma soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, i právní praxe a teorie) **přiklonily k proudu střednímu, když kladou rovnítko mezi porušení sportovních norem a porušení prevenční povinnosti stanovené ustanovením § 415 Občanského zákoníku.**

Nezbývá než kriticky upozornit, což je zřejmé zejména v podaném srovnání s judikaturou zahraniční, na skutečnost, že **dosavadní přístup české judikatury je pohledem nekomplexním a simplifikujícím**, když se soudy zdráhají jakýchkoli hlubších úvah na téma vztahu normy sportovní a normy právní. Na rozdíl od judikatury zahraniční je **prakticky ignorován analytický přístup k otázce možné protiprávnosti jednání sportovce i při dodržení sportovních norem, a naopak, možného souladu jednání sportovce s právními normami i tehdy, poruší-li tento normy sportovní.** Česká judikatorní praxe nikdy nevymezila podmínky, při nichž by

shledala sportovce neodpovědným i tehdy, porušil-li by tento sportovní normy, čímž se z pohledu vědeckého dopouští určité nesystematičnosti a povrchnosti.

Další výtku lze směřovat k určité paušalizaci sportovní činnosti, když **česká judikatura prakticky ignoruje možný dopad nepsaných sportovních norem** (jakési „sportovní kultury“), které, jak již bylo popsáno, jsou s to značným způsobem modifikovat sportovní normy psané a značně diverzifikovat totožné sportovní odvětví, navíc hrají velmi významnou roli ve vědomí sportovce směrem k oprávněnému očekávání podoby výkonu konkrétní sportovní činnosti.

Současně v české judikatuře naprosto absentuje jakýkoli hlubší rozbor problematiky otázky, zda se v souvislosti se škodou ve formě sportovního úrazu nezabývat ve smyslu ustanovení § 420 odst. 2 Občanského zákoníku úvahami ohledně odpovědnosti sportovního oddílu směrem ke zraněnému sportovci (příp. sportovnímu oddílu, k němuž zraněný sportovec náleží), jakož i otázkami „interního“ odpovědnostního právního vztahu mezi sportovcem – škůdcem (jakožto zaměstnancem) a sportovním oddílem (jakožto zaměstnavatelem) ve smyslu ustanovení § 250 a násl. Zákoníku práce v případech, kdy mezi sportovcem a sportovním oddílem byl pracovněprávní vztah ve smyslu Zákoníku práce, příp. otázkami odpovědnosti (resp. postihu) ve smyslu ustanovení § 440 Občanského zákoníku v případech, kdy sportovec v pracovněprávním vztahu ke sportovnímu oddílu není.

Dále je zřejmé, že **dalším prakticky zcela nepopsaným listem na stránkách rozhodnutí českých soudů týkajících se hledisek soukromoprávní odpovědnosti za škodu způsobené sportovní činností je otázka právní povahy sportovce – fyzické osoby, který se stal subjektem takového odpovědnostního vztahu – zda se takovým subjektem stal v rámci obchodního závazkového vztahu ve smyslu Obchodního zákoníku (tj. především jako podnikatel), zda se jím stal v rámci občanskoprávních nepodnikatelských vztahů založených ve smyslu Občanského zákoníku, zda do takového závazkového vztahu vstoupil v souvislosti**

s pracovněprávními vztahy založenými Zákoníku práce či zda charakter jeho odpovědnostního vztahu je určen na základě jiného právního rámce.

Na příkladech teorie a judikatury německé, rakouské, anglické a francouzské byl demonstrován daleko propracovanější, důkladnější a sofistikovanější přístup, daleko více než judikatura česká individualizující a konkretizující míru opatrnosti, bdělosti a pozornosti požadovanou v rámci prevence předcházení škod, když tyto jsou poměřovány konkrétním sportovním odvětvím, schopnostmi a zkušenostmi konkrétního sportovce. V podstatně větší míře je kriticky zkoumán obsah sportovních norem a jejich vztah k normám právním, jakož i jednotlivé formy sportovních norem (včetně nepsaných), důležité místo je věnováno otázkám sportovci akceptovaného rizika, jejich souhlasu s možnou jím (a jimi) způsobenou škodou na zdraví, což je všeobecně považováno za okolnost vylučující protiprávnost jakožto jeden z nezbytných předpokladů vzniku soukromoprávní odpovědnosti za škodu.

V této disertační práci byly taktéž **podrobně analyzovány jednotlivé shora uvedené předpoklady vzniku soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz**, a to se zdůrazněním a zohledněním specifík sportovního prostředí. Dle mého názoru lze všechny uvedené předpoklady tak, jak jsou tyto v teorii a praxi všeobecně traktovány, **plně aplikovat v rámci sportovního prostředí za předpokladu, že budou nahlíženy optikou specifík sportovní činnosti v pojednaném smyslu.**

V souvislosti s porušením právní povinnosti jakožto jednoho z předpokladů vzniku soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úraz **bylo podáno, že česká právní teorie i praxe se prakticky nikterak nezabývaly otázkami možné jednostranné (popř. smluvní) dispozice s právem chráněnými hodnotami (např. zdraví, život, majetek), a to ani obecně ani v kontextu sportovní činnosti.** Byl, a to i v kontextu analyzované zahraniční judikatury, vysloven **názor o existenci jednostranné (popř. smluvní) dispozice s právem chráněnými hodnotami (např.**

zdraví, život, majetek) v rámci právních vztahů vznikajících při sportu. V rámci úvah o jeho charakteru, obsahu a rozsahu bylo argumentováno, že v souvislosti s uvedeným hovořit o jakémisi **dualismu jednostranné (popř. smluvní) dispozice s právem chráněnými hodnotami (např. zdraví, život, majetek),** když zatímco v souvislosti s možnými pro dané sportovní odvětví esenciálními porušeními sportovních norem (pravidel) souhlas sportovců jakožto **dispoziční projev vůle pokrývá pouze bagatelní a vratná poškození jejich zdraví, v případě výkonu sportovní činnosti v souladu se sportovními normami je obsah takového souhlasu nepochybně širší, společně s mírou akceptovaného rizika, když pokrývá i nebagatelní a nevratná poškození zdraví sportovce (a to včetně smrti).** Uvedené platí ovšem pouze tehdy, pokud takové sportovní normy ve svých konkrétních formálních a obsahových podobách neodporují normám právním.

Ohledně vzniku škody, která je představována sportovním úrazem jakožto újmou na zdraví, bylo analyzováno, že tato je ve sportovním prostředí poměrně snadno seznatelným a prokazatelným předpokladem soukromoprávní odpovědnosti. Ve sportovním prostředí, zejména v jeho profesionální části, jsou sportovci pod častým a podrobným dohledem vysoce specializovaných lékařských odborníků, kteří jsou s to identifikovat charakter a závažnost sportovního úrazu. Problematickým se může v tomto směru jevit vlastně jen to, nakolik byl sportovní úraz způsoben jednáním škůdce a nakolik byl spoluzpůsoben jinými zdravotními faktory vyplývajícími z předchozí sportovní činnosti poškozeného.

Při zamyšlení nad posuzováním příčinné souvislosti ve vztahu ke sportovním úrazům byla nabídnuta úvaha nad **ve sportovním prostředí zcela typickou multifaktoriální příčinností,** kdy k jednání sportovce – škůdce přistupuje a vznik škody ovlivňuje celá řada specifických faktorů. Musíme na tomto místě znovu připomenout skutečnost, že sport je lidskou činností, již je často vlastní přímý fyzický kontakt účastníků probíhající v obrovské rychlosti a za jiných, pro opatrné chování nikoli optimálních, fyzikálních a biologických faktorů. Uvedené parametry sportu leckdy vedou k tomu, že **např. ani opakované odborné rozbory videozáznamů**

situace zachycující vznik sportovního úrazu nejsou s to z předložených možných příčin jednoznačně určit tu z nich, které lze v rámci teorie adekvátní příčinnosti přisoudit dostatečnou „adekvátnost“.

Byl-li při vědomí specifík sportovního prostředí dán prostor zamyšlení nad v rámci sportovní činnosti **možnými formami zavinění, bude nezbytné konstatovat, že lze shledat existenci všech čtyř forem, tedy úmysl přímý, úmysl nepřímý, nedbalost vědomou i nedbalost nevědomou.** Obdobně jako u příčinné souvislosti, určení z hlediska zavinění jednotlivých relevantních faktorů vždy bude předmětem ad hoc posouzení v konkrétních případech, kdy bude potřeba zohlednit veškeré objektivní i subjektivní parametry individuální situace, a to za plného využití důkazních prostředků, které sportovní prostředí (zejména ve své profesionální podobě) skýtá – např. videozáznamy předmětné situace, znalecké posudky odborných sportovních lékařů, svědecké výpovědi (participující sportovci, rozhodčí, organizátoři, diváci).